

Minne Tuuli meitä kuljetti

(Muisteloita Ilmari Tuulen laivoista)

Timo Nenonen

Jobin otto Someriin

Tapasin Laihon Taunon, vanhan seilauskaverini Susan Paulinin ajoilta, Raumalla joskus keväällä 1977. Hän oli tuolloin Ilmari Tuulella päällikkönä. Tiedustelin Tanulta josko siellä hänen firmassaan olisi jobeja saatavilla. Itselläni kun oli muutto Helsinkiin tulossa ja muutenkin elämän tilanteeni oli suurien muutosten edessä. Jonkin aikaa myöhemmin sain tietää, että saisin m/s Someriin förstin jobin joskus kesällä.

Muutimme Helsinkiin kesällä ja löimme tulevan vaimoni kanssa kaksi huushollia yhteen. Vaimollani, jonka tunsin jo lapsuusvuosilta 1947, ei ollut minkään valtakunnan kokemusta merimiehen muijana, kun minä astelin Someriin elokuussa -77.

Tanu oli tuolla kipparina, eikä siellä muita tuttuja ollutkaan. Hän oli oikein pidetty ja originelli tyyppi. Barres-rööki roikkui suupielessä lähestulkoon aina. Jopa saunaan mennessä, yksi oli suussa ja toinen korvan takana. Mies poltti viisi boksia päivässä ja kiroili ”ku ei kerkei enempää.”

Puolan linja

Linjahan oli Puolan ja Helsingin väli. Toimme Puolasta kolia ja menimme ballastissa takaisin. Puola oli kyllä tuttu paikka entuudestaan, mutta en siellä ollut käynyt pitkiin aikoihin, enkä koskaan päällystösasemassa. No lastin päälle ottaminen ei paljoa vaatinut, painolastit ulos ja kolia tilalle. Hommahan kävi yötä päivää ja sitä varten täytyi jonkun olla vahdissa koko ajan. Lastauksen lisäksi olivat haalaukset ja siftaukset, jotka tapahtuivat usein yöaikaan. Porukka oli öisin usein maissa ja vaikeaa oli toisinaan työmiehiä löytää. Aina niistä kuitenkin selvittiin, sillä polakit olivat aika suurpiirteisiä noissa certepartian tulkinnoissaan. Lahjuksilla selvisi aina.

Jossakin vaiheessa varustamo osti uuden laivan, Stavfjordin ja Tanu siirrettiin sinne. Tilalle tuli Jorma A, joka oli vanha Tuulen kippari. Hän puhui matalalla rämisevällä äänellä ja kertoi merimiesjuttuja, joita olin pakotettu kuuntelemaan. Hommiin hän ei puuttunut ollenkaan, vaan försti sai järjestellä työt makujensa mukaan.

Yhteentörmäys

Lomille lähtö tuotti vaikeuksia. Jorma sanoi itse olleensa aina pitkiä aikoja laivalla, eikä tarvinnut paljontaan lomaa. Totesin, että kullakin on omat tarpeensa ja lopuksi pääsin lomalle. Sen matkan he tekivät kahdella perämiehellä. Paluumatkalla laivan ajaessa kohti Hesa Suomen puoleista rannikkoa pitkin jossakin Porkkalan ja Helsingin kasuunin välillä he täräyttivät erään venäläisen kalastuslaivan päälle. Peltiä ruttaantui, mutta kumpikin jatkoi matkaansa sen suuremmin toinen toisiaan vaivaamatta.

Jorma luuli selvinneensä kuin koira veräjältä, mutta toisin kävi. Jonkin aikaa jälkeenpäin tuli Venäjältä kovat korvausvaatimukset. Heidän antamien tietojen mukaan kalastusalus oli lähes paikallaan ja Someri oli törmännyt sen vasempaan kylkeen aiheuttaen mittavia vaurioita.

Jorma ei tehnyt alun perinkään meriselitystä ja nyt, kun tapahtumasta oli vierähtänyt jonkin aikaa ja sen tekeminen entistä vaikeampaa. ”No mää annan sen Puolassa Sirkalle”, hän totesi. Sirkka oli Sopotissa Suomen konsulina ja Jorman hyvä tuttu. Mutta hänpä ei ottanut meriselitystä vastaan, vaan totesi että se olisi pitänyt jättää jo ajat sitten Helsingin raastuvanoikeudelle. Eihän siinä mikään auttanut. Asian teki vielä mutkikkaaksi, että laiva oli ajanut ilman yliperämiestä. Jorma totesi minulle, että sanotaan sinun olleen laivalla, sillä rullan mukaan minua ei ollut poispestattu tuon matkan ajaksi. No minähän en moiseen suostunut ja minulle jäi epäselväksi milloin ja missä hän tuon meriselityksen teki. Eräänä päivänä minulle tuli nimittäin tieto, että siirtyisin Tellholmiin päälliköksi.

Siirto Tellholmiin

Siirryin Telluun joulukuun alkupäivinä. Matka alkoi Helsingin Hanasaaresta. Heti tuolla reissulla jäi yksi moottorimies ahteriin. Siiffi sano, että ei tarvitse sitä takaisin ja kun me lähestyttiin taas Suomea, kerroin Jokisen Pekalle konttoriin, että me emme ota sitä ahteriin jäänyttä moottorimiestä takaisin. Pekka totesi, että ette voikaan ottaa, sillä hän on kuollut. No me kirjoitimme päiväkirjaan asiaa koskevat merkinnät, paketoimme hänen jäämistönsä ja lähetimme avovaimolle.

Muistaakseni seuraavalla reissulla tullessamme taas Hesaan, Pekka kyseli konttorista, että oliko teillä viime reissulla laivatoimikunnan kokous, jossa olisi käsitelty tuo ahteriseilorin tapaus. No eihän sitä ollut pidetty ja päätin että nyt pidetään. Mutta tuona päivänä olivat kaverin hautajaiset ja miehistön luottamusmies Nalle oli häntä kantamassa. Iltapäivällä saimme vihdoinkin pidettyä laivakokouksen, jossa kantaja toimi luottamusmiehenä ja jossa vainajalle annettiin virallisesti lempu laivasta.

Yhteistyökumppanit Puolassa

Olin jo Somerissa tutustunut Puolassa muutamaamme meille tärkeään tyyppiin, jotka toimivat paikallisen kolifirman, Weglokoxin johtajina. No minä aloin heti voidella heitä ja asiat alkoivat luistaa. Järjestin lounastilaisuuksia, joissa meidän byssaporukka pani parastaan ja sehän taas syvensi meidän suhteitamme. Tuohon aikaan Puolasta ei juurikaan saanut länsikamaa, joten minä roudasin heille kaikkea mahdollista vauvan vaipoista auton puskureihin ja muihin varaosiin. Heti tervehtimisen jälkeen noille kolmelle piti antaa kahvipaketti, pullo whiskyä ja kartsa Mallua. Tämän jälkeen kyseltiin vasta voiteja.

Noilla kavereilla oli suuri vaikutusvalta ja monet, jotka eivät voidelleet, ihmettelivät että miten me päästiin suoraan kaijaan heidän jäädessä redille. Vuosien mittaan meidän välille tuli oikein ystävyysuhde ja parin kaverin luona kävin kotivierailluillakin useita kertoja. He olivat todella vieraanvaraisia, vaikka tavara olikin kiven takana.

Ensimmäisen reissun fiksasimme niin, että tulimme jouluaaton aamuna Hesaan ja lossaus alkoi Tapaninpäivän jälkeisenä arkipäivänä. Porukka sai viettää joulua ihan rauhassa.

Puolalaisia virkailijoita

Häät Hanasaarella

Hääkakun korkkaus Tellholmin salongissa

Kolia tuotiin liukuhihnalla. Emme pystyneet ottamaan täyttä lastia, sillä Helsingissä vettä oli kaijan kyljessä vain 9 metriä ja sitä ei ylitetty. Lastia oli määrältään 19 000 tonnia +/-.

Omat perhesuhteet olivat ajautuneet siihen pisteeseen, että päätimme avioitua. En kuitenkaan ajatellut ottaa vapaata häiden vuoksi, koska olin juuri tullut laivaan. Siispä järjestimme niin, että joskus Hesassa ollessamme päivystävä pappi saisi vihkiä meidät. Päätimme "noin päivän" ja otimme kuulutukset. Sovimme, että Puolasta lähdettäessä ilmoittaisin ETA:n Helsinkiin ja vaimo ilmoitti sitten papille, järkkäsi kirkon jne.

Olimme töijättynä Hanasaarella jonakin aamuna. Sisäänklaarauksen jälkeen vedin parhaimmat päälle ja ajoin pirssillä kotiin. Sillä oli kova touhu käynnissä kun koko meidän uusperhe oli sonnustautumassa parhaimpiinsa. Vaimo oli kutsunut joukon työkavereitaan viettämään häitämme ensin Pitäjänmäen kirkossa ja myöhemmin Tellholmin salongissa.

Iltapäivällä meikäläinen seisoi housut tutisten Pistkun kirkon alttarilla. Päivystävä pappi vihki meidät mieheksi ja vaimoksi, sitä ennen kuultuaan meidän molempien tahtovan. Lyhyt koruton tilaisuus oli ohi ja sen jälkeen menimme useammalla autolla Hanasaareen koliristelijä Tellholmin salonkiin. Siellä oli pöydät notkuvana. Oli suolaista ja makeaa ja mikä parasta alkoholipitoisia oli niin paljon kuin kukin jaksoi mahassaan kantaa.

Ilta kului rattoisasti pitkälle aamuyöhön ja jälkepäin kuulin monelta, että eivät ole olleet ikinä niin kivoissa häissä. Sain laivan henkilökunnalta rahalahjan, jolla ostimme mäntyisen astiakaapin ja joka on kestänyt koko tähänastisen 35-vuotisen liittomme. Seuraavana aamuna oli pienet pystyynvetokilpailut, mutta silloin katsottiin vähän läpi sormien.

Laivatytöt

Aina Helsingissä maatessamme ahteriin tuli lukuisa joukko laivatyttyjä. Siellä heillä oli hyvä olla, juomaa ja seuraa oli yllin kyllin. Eukot soittelivat Tuulen konttoriin ja välillä puhelut menivät itse Ilmarille. Hän ei tykännyt ollenkaan noista soitoista vaan totesi että: "Kattokaa vähän mihin soitatte."

Kova oli möykkä ahterissa aina Hanasaarella maatessa. Eikä se riittänyt, vaan uloslähtiessä ei heitä meinannut saada millään maihin. Perämiehet kävivätkin aina ennen lähtöä tarkastamassa kaikki hytit, josko ylimääräiset olivat lähteneet. Olimme kerran jo matkalla Kustaanmiekassa kun tultiin sanomaan, että ahterissa on vielä yksi eukko. No päätettiin, että jätetään hänet yhtä aikaa luotsin kanssa Harmajalla. Aikaa valmisteluihin ei ollut paljoa, vaatteet naisen päälle ja menoksi. Daami oli aikalailla juovukkeessa ja piti kovaa meteliä. Luotsin jäätyä oli vuorossa tuo merimiehen ystävä. Ei ollut mikään helppo tehtävä saada hänet luotsileidareille, saatikka sitten askeltamaan. Ulkosivua kyllä riitti laivan ollessa painolastissa. Puoleen väliin päästyään tuli paniikki, tyttö ei päässyt enää ylös eikä alas. Huusi kuin hinaaja että hän ei mene minnekään. Yksi meidän perämiehistä, Jokke nimeltään, kipusi alas ohitti tuon daamin, meni hänen alapuolelleen ja hetken aikaa houkuteluaan sai hänet jälleen liikkeelle. Ja lopuksi eukko oli luotsiveneessä. Jokke kiipesi vielä ylös ja matka kohti Puolaa jatkui. Oli siinä temppuilua kerrakseen, vähältä piti ettei ajaututtu karille.

Toinen tapaus oli kun nainen oli jäänyt laivaan ja minulle ilmoitettiin vasta seuraavana aamuna merellä. No eihän häntä enää siinä vaiheessa mihinkään saanut. Sanomattakin on selvää, että hänellä ei ollut passia. Gdyniaan tultaessa ilmoitin agentin kautta, että meillä on yksi ylimääräinen henkilö laivalla, jolla ei ole passia. Tuo sisäänklaarusjengi oli kyllä minulle tuttua porukkaa ja he sanoivat heti että "no problem." Päätettiin kuitenkin antaa naiselle pieni opetus ja kutsuttiin salonkiin. Maahanmuuttoviranomainen tiedusteli, että kukas sinä oikein olet, mitä

teet täällä ja onko sinulla passia. Tuo tyttö puhu hyvin englantia, joten hän ymmärsi kaikki kysymykset. Hirveä jysäri hänellä oli ja kädet vatkasi kuin horkkautisella. Kävi vähän sääliksi. No upseeri lupasi että hän ei vangitse tyttöä, jos päällikkö pitää hänet laivalla ja vie takaisin Suomeen. Minä tietysti lupasin toimia näin. Daami pääsi pinteestä ja oli kotimatkan ylimääräisenä messikallena.

Uuden kipurin vienti Someriin

Eräänä päivänä tuli tieto, että entinen päällikköni Somerista, Jorma A. oli kuollut brygälle laivan tullessa Gdyniaan. Meidän tehtäväksi tuli viedä heille uusi kippari. Yhtenä iltana hän ilmestyi kantamuksineen laivalle. Annoin hänelle salongin lähellä olevan varustamohytin ja toivotin tervetulleeksi sekä yhtiöön että meidän laivalle. Lähdön jälkeen istahdimme salonkiin ja minä tarjosin hänelle vähän miestä väkevämpää sekä kerroin miten tässä varustamossa toimitaan. Hän oli nimittäin tullut jostakin muualta, mistä – sitä en tiedä. Yö kului pitkälle ennen kuin menin itse hyttiini, mutta lähtiessäni kerroin vielä että jos jano yllättää, niin pentterin jääkapissa on kaljaa. Vähän minua ihmetytti seuraavana aamuna tullessani aamiaiselle kun herra istui salongissa hyvässä laitamyötäisessä. Sanoi ottaneensa kaljaa kaapista, kuten puhe oli. No jaa....

Tulimme Gdyniaan ja pääsimme suoraan sisään. Kaveri lähti Someriin, joka makasi altaan toisella puolella. Kävin häntä vielä helssaamassa samana iltapäivänä. Siellä hän kirjoitteli papereita Suomen konsuli Sirkka L:n kanssa. Jorma oli siirretty sairashyttiin, sillä konsuli ei halunnut luovuttaa ruumista puolalaisille. Pienen juttutuokion jälkeen palasin jälleen omalle laivalle toivotellen onnea uudelle kipurille.

Seuraavana päivänä puolilta päivin huomasin, että Someri oli lastissa ja meriklaari tehtynä. Jonkin ajan perästä tuli hinaajat, mutta sen jälkeen vierähti tunnin verran eikä tapahtunut muuta kuin että hinaajat lähtivät pois ja laiva pysyi kaijassa. Muutaman tunnin kuluttua tulivat hinaajat jälleen ja tällä kertaa ne otettiin myös kiinni. Laiva irtosi kaijasta ja lähti kohti Suomea.

Erikoinen tapaus, vaikka kaikki oli mahdollista Puolassa, sen olin oppinut. Tellholmiinkin lastattiin kerran ollessani lomalla noin 1000 tonnia ylimääräistä, kun försti katseli sokeasti jalkamerkkejä ja laiva makasi pohjassa. Lastin määrä laskettiin, paperit kirjoitettiin ja tilattiin uloslähtö. Laiva ei kuitenkaan inahtanutkaan. Luotauksen jälkeen huomattiin, että pohjassahan se makasi. Tämän jälkeen lossattiin tuo 1000 tonnia takaisin ja otettiin uusi rundi, tällä kertaa onnistuen.

Vasta paljon myöhemmin sain tietää mistä tuo Somerin viivytyks johtui. Ensimmäisen uloslähtöryityksen aikana ei saatu päällikköä hereille. Hän makasi hytissään umpitunnelissa, eikä suostunut avaamaan oveaan. Uloslähtöä siirrettiin muutamalla tunnilla ja tuolloin kipurikin saatiin hereille ja matka alkoi kohti Suomea. Kaverilla oli muitakin vastaavanlaisia tapauksia ja kun tieto tuosta kiiri aikarahtaajan sekä varustajan korviin, lempu olivat edessä.

Meklari Pelle U

Eräs loistava persoona oli meklarimme Pelle U. Hän oli suomenruotsalainen stadin kundi, joka oli ollut jo silloin vuosikymmeniä noissa hommissa. Oikein hajamielinen professori, sillä keskittyminen asioihin ei aina oikein onnistunut. Unohtaminen oli päivittäistä, mutta hän paikkasi aina omat mokansa. Lastiin liittyvien papereiden lisäksi, hänen piti hankkia polakeille kaikenlaista kamaa listan mukaan. Siis vauvan vaipoista auton varaosiin ja kaikki muu siltä väliltä. Kaiken hän loppujen lopuksi hoiti, vaikka siihen saattoi mennä monta reissua oman firmansa Ladalla. Kerran saavuttuamme illalla Hanasaareen, Pellekin otti huikkaa. Se ei ollut hänen tapaistaan, mutta taisi vaan jostakin syystä aika olla sopiva pienille iltakaljoille. Meillä oli daamiseurakin, nimittäin vaimoni oli tullut likkakaverinsa kanssa minua kotiin hakemaan.

Ilta kului ihan kohtuuden rajoissa pitkälle, mutta myöhemmässä vaiheessa Pelle tuli niin juovuksiin, että tunsin kyllä jonkinlaista myötähäpeää kun hän ryömi pitkin salongin lattia tulitellen ryssiä kuvitellulla aseella. Sodan käynyt mies kun oli. Myöhään illalla saimme tilattua PELLElle taksin ja minä vielä soitin hänen vaimolleen, että mies on tulossa taksilla ja hiukan kännissä.

Seuraavana iltana, kun hän toi laivalle lastipapereita, totesin hänellä olevan aurinkolasit päässään, vaikka sää ei edellyttänyt niiden käyttöä. Kysymykseeni, että miksi, hän kertoi tulleensa nuorisojengin pahoinpitelemäksi Herttoniemessä asuntonsa lähellä. Pää oli kuin iso mustikka. Jos hän oli aukonut päätään joillekin nuorille, niin vähempikin olisi riittänyt, sillä hän oli kovin hentoluinen mies. Mutta sellaistaahan se on, hakataan ihminen, josta ei

ole vastusta kellekään.

Toinen tapaus oli joskus myöhemmin. Emme päässeet kaijaan, vaan jouduimme ankkuroimaan Kruunuvuoren selälle. Pelle tuli laivaan Hinaaja Jannun kanssa tuoden mukanaan mm. rahat, ”cash to master.” Sillä kertaa Pelle oli jo tullessaan vauhdissa ja kiivetessään luotsileidareita pitkin laivaan pudotti salkkunsu mereen. Siinä alkoi varsinainen sekasorto kun kaikki yrittivät pelastaa tuota nopeasti uppoavaa asiakirjojen kantolaitetta. Taisi olla joku Jannun kavereista, joka sai sen pelastutettua pooshaan kanssa. Sen jälkeen alkoi sisäänklaaraus. Paperit olivat kaikki kastuneet ja mm. kaikki rahat olivat liokomärkinä. Me levittelimme setelit ympäri salonkia ja niiden kuivussa täytettiin sisäänklaarausasiakirjat. Kaikki kuitenkin selvisi, setelit kuivuivat ja niitä oli kuittauslistan edellyttämä määrä.

Tulli ja smuglarit

Tullien keskuudessa meillä oli huono maine, kuten muillakin Tuulen laivoilla. Vai voisiko sanoa hyvä maine. Joka tapauksessa meillä oli aina saattojoukko Helsingin kasuunilta lähtien Hanasaareen asti, jossa odotteli muutama autollinen haalaripukuisia. He tulivat laivaan ensimmäisten joukossa. Tuo koko homma oli semmoista aikuisten piiloleikkiä, sillä meidän business-miehet ja mustan jengin esimiehet tunsivat hyvin toisensa. Ensimmäisenä musta jengi meni yhden konemestarin hyttiin, jossa otettiin kaljapullot esille ja ryhdyttiin neuvottelemaan. Keskustelu kävi jotenkin tähän tapaan: Tulli, ”no Raimo mitäs teillä on tällä kertaa jemmattuna ja missä?” ”No sähän tiedät, että täällä ei saa mitään ja toiseksi kun salakuljetus on kiellettyä, niin eihän me voida rehellisinä ihmisinä sitä tehdä.” Nämähän olivat vähän kieli poskessa lausuttuja vuorosanoja, mutta jonkinlainen reiluus siinä oli kuitenkin kätkeytyneenä. Aika pian haalaripukuiset olivat kaikki levittäytyneet ympäri laivaa etsien smugelikamoja. Usein he myös löysivät, mutta ei aina. Eihän noissa lasten piiloleikeissäkään etsivä aina löydä.

Grillijuhlat menossa

Listatullit olivat eri porukkaa. Minun luokseni tuli aina tullipäällysmies, joista kaikki yhtä lukuun ottamatta, olivat valkoisia miehiä. Sigelikaappia suljettaessa annoin aina heille pullon salkkuun kotia vietäväksi ja sinne ne hävisivät kiitoksen kera. Itse sain vastalahjaksi pitää edustusviinoja hiukan enemmän kuin laki sallii. Kerran aivan joulun aluspäivinä noita päällysmiehiä oli kaksi ja toinen niistä tuo tiukkapipo. Kun he tulivat laskemaan sigelikaappia, minä tein yllätyshyökkäyksen ja tuikkasin molemmille pullot kolmen tähden jallua. Toinen kiitti, mutta toinen ei tiennyt mitä tuon pullon kanssa tekisi. Jos tuo viimeainittu olisi ollut yksin, hän olisi taatusti kieltäytynyt ottamasta sitä, mutta kun toinenkin otti, hänkin tyytyi tönäämäni pullon loppujen lopuksi salkkuunsa. Mustan jengin miehet hävisivät pois myöhemmin illalla ja jäljelle jäi pari listatullia, jotka yleensä istuivat messissä. Jotkut olivat porukan mielestä ”meidän miehiä”, joka tarkoitti että eivät olleet kovin virkaintoisia. Mutta oli tiukkojakin kundeja. Kerran annoin yhdelle parille litran pullon KK-vodkaa ja blandingiksi pari pulloa Jaffa limua. Suhde oli heidän mielestään ihan hyvä, tuli stydiä paukkuja. Näistä toinen oli parimetrinen ex. huippu-urheilija ja toinen pieni ja heiveröinen tavallinen mies. Ennen kuin kerkesin lähtemään kotiin, tuo pienempi meni jo pitkin seiniä, mutta suuremmalla vähän posket punotti.

Eräs uusi vuosi

Tulimme eräänä uudenvuoden aattona Gdynian redille ja ankkuroimme. Porukalla teki mieli maihin juhlistamaan vuoden vaihdetta, joten minä otin yhteyttä agenttiin ja kyselin kaijapaikkaa. Sanoivat että me voimme järjestää venttakaijan, mutta siftaus lastauspaikalle tapahtuisi aikaisin Uudenvuodenpäivänä. No okay, iltapäivällä me kiinnityimme semmoiseen laituriin, jota kutsuttiin aiemmin elevaattorikajaksi. Tämä johtui siitä, että tuolla

laurinpätkällä oli vanha, jo käytöstä poistettu, elevaattori.

Töijäsimme laivan, josta yli puolet roikkui kaijan ulkopuolella. Panimme heittogangwayn ulos ja valmistauduimme illan juhliin. Laivallehan ei jäänyt kuin stoppariuffarit ja yövahti. Illan pimetessä joka ukko häipyi maihin. Minä lähdin parin kaverin kanssa yhteen sylkylään, johon täytyi ostaa illalliskortti, mutta hintaan sisältyi safkat ja kuoharit. Ilta meni loistavasti ja saavuimme laivalle joskus pikkutunneilla.

Minä heräsin itsepäiseen puhelinsoittoon joskus aamuyöllä. Kun sain luurin korvaani, siellä oli stuju Krisu. Hän kertoi, että täällä on luotsi, joka sanoo että pitäis siftata. Pikainen vilkaisu kelloon osoitti sen olevan 5.30, voihan jumalauta. Kampesin siitä itseni ylös ja aloin soittelemaan perämiehelle, mestarille ja yövahdille. Selitin, että nyt horioppia koneet kuntoon, lankongi ylös ja siftataan lastauskaijaan. Aika kului, eikä mitään kuulunut. Minä menin brygälle ja laitoin kahvin päälle ja pian sinne ilmestyi myös luotsi. Meni varmaan tunnin verran, ennen kuin tälle alkoi yksi toisensa jälkeen lappaa puolikuntoisia tökkäreitä. Siinä sitten mietittiin, että mitäs nyt. Sillä aikaa oli tullut pari hinaajaa ja konekin oli kunnossa lähtöä varten. Seuraavaksi lankongi piti saada pois. Ja sehän kesti toisen tunnin. Noin puoli kahdeksalta olimme valmiit siftaamaan, mutta kello kahdeksan hinaajilla oli siftinvaihto ja he poistuivat. Me jäimme odottelemaan. Ja sitä odottelua piisasi, sillä heillä oli sama ongelma kuin meillä. Porukkaa ei saatu liikkeelle. Luotsikin poistui laivasta ja me odoteltiin. Joskus 11 aikoihin hinaajat ja luotsi tulivat ja me pääsimme loppujen lopuksi siftaamaan. Olimme kaijassa 12.30 ja lastaus alkoi. Että semmoinen vuoden vaihde.

Ilmari Tuuli ja kumppanit

Ilmari Tuulesta kerrottiin paljon juttuja, kuinka hän kävi laivoilla juttelemassa porukan kanssa ja laskeskeli palkkoja Klubiaskin kanteen jne. Tosiasiana hän ei polttanut, joten hänellä ei ollut myöskään klubiaskia mukanaan. Toiseksi, hän oli niin arvonsa tunteva herra, että esimerkiksi meillä käydessään hän tuli suoraan salonkiin ja lähtiessään paineli taas suoraan Amerikan rautaansa ja ajoi pois. Hän oli aika hiljainen, lyhyenlätä mies, joka kulki pää hieman kallellaan.

Hän ei ollut varsinaisesti mikään merenkulkija, vaan liikemies, joka puuhasteli merenkulun alalla. (Mie ostan markalla ja myyn kahella, rosentti riittää miulle.) Hän oli kerännyt ympärilleen asiantuntijoita, joihin hän luotti ja jotka hoitivat kukin omaa tonttiansa. Eräs erittäin tärkeä henkilö oli Arvi Heino, joka oli koulutukseltaan merikapteeni. Hän oli luonut verkoston Puolaan ja siellä junailtiin kaikki telakoinnit, klassaukset ja suurimmalta osin kaikki hankinnat. Arvin kuolema oli kova kolaus Tuulelle. Hänen töitään tuli myöhemmin jatkamaan Henriikki R. Toinen luottohenkilö, joka istui konttorissa, oli Jokisen Pekka. Pekka hoiteli kaikki mahdolliset ja mahdottomat asiat maan ja taivaan väliltä, kuten miehitykset, tulkin hommat sekä sensuroinnit. Tämä sen takia, että Tuuli sanoa paukautti mitä sylki suuhun toi ja hänen sanomisiaan täytyi jotenkin pehmentää. Kun esimerkiksi Rotterdamista erään telakan PR-mies soitti ja tarjosi palvelujaan Tuuli totesi: ”Sano niille valkosille juutalaisille, että kyllä myö pärjätään ilman niitäki.” No Pekka ilmoitti, että ei tarvita jättäen osan lauseesta kääntämättä.

Oli vielä joitakin tyyppejä, jotka autoivat yhtiön toiminnan hoitamisessa, kuten rouva Hilli kirjanpitäjä. Hän kävi aina silloin tällöin tervehtimässä meitä Helsingissä ollessamme ja vei aina mukanaan pullon Gordon Giniä ja kartsan röökiä. Usein ollessamme torstaina Hanasaassa kutsuin hernesopalle Tuulen, sähkölaitoksen kuljetuspäällikön ja Finnshippingin johtajan Manne von H:in. Herrat keskustelivat yleensä ilmaista ja kuljetuspäällikkö tiedusteli minulta joitakin tavarantoimitukseen liittyvistä asioista. Ihan mukavia yhdessäolo hetkiä. Yleensä tilaisuus päättyi siihen, että Ilmari häippäsi pois mitään sanomatta. Joskus hänellä oli myös mukana poikansa Markku.

Tuulen synttärilahjataulu, taiteilija David oikealla

Ilmarihan ei ollut mikään kielimies. Hän puhui suomea karjalan murteella. Hänelle tuotti vaikeuksia ulkomaiset nimet, kuten San Francisco oli ”Ransansisko”, Nan Fung oli ”Nanvunkki” ja Stavfjord oli vaan ”jokinenmikäsetaasoli”. Jokinen kertoi, että kerran kun joku oli soittanut ja kysynyt laivojen sijaintia, Tuuli oli kääntänyt puhelun saman tien Pekalle. Tämä sen vuoksi, että Nan Fung oli Khorramshahr’issa ja Stavfjord Guayaquil’ssa. Mutta bisnestä hän osasi tehdä. Hänen täyttyessä 70 vuotta, minä tilasin öljyvärimalauksen, joka esitti Tellholmia ja kävin luovuttamassa sen laivan lahjana. Ukko myhäili tyytyväisenä ja pisti sen heti seinälleen.

Yksi tapaus tuli mieleen, joka on hyvin tyypillistä Ilmarille. Merita makasi Hanasaarella ja siellä kunnostettiin laivaa pitemmänkin aikaa. Töitä hoiteli yhtiön tarkastaja Henrikki R. Kerran lomalla ollessani lähdin käymään tuolla laivalla, sillä siellä oli päällikkönä luokkatoverini Reenkolan Kekke. Menin salonkiin, johan ilmestyi hetken perästä myös Ilmari Tuuli. Oli hernesoppapäivä ja se oli saanut johtajankin liikkeelle. Kun sanoin, että minulle ei tarvitse panna lautasta, niin Tuuli totesi: ”Otahan sieki vaan rokkaa, ei tiiä milloin saap seuraavan kerran.” Niinpä minäkin päätin syödä. Kun lautaset oli asetettu pöytään ja soppa kannettu sisään, Henkka istuutui pöydän päähän ja sanoi että olkaapa hyvä. Ilmari ei tehnyt elettäkään istuakseen, vaan käveli ympäri salonkia. Aikaa kului 5-10 minuuttia, eikä mitään tapahtunut, jolloin Henkka nousi ylös tuoliltaan ja lähti myös kävelemään. Kuin salama Tuuli meni ja istuutui vapautuneelle tuolille ja sitten ruvettiin syömään niin kuin mitään ei olisi tapahtunut. Tellholmilla käydessään me istuimme kumpikin eri päädyssä, sillä niin oli astiat katettu ja sen Tuulikin hyväksy.

Minne Tuuli meitä kuljetti

Katri-Helena lauloi, että minne tuuli meitä kuljettaa.... No minnehän se kuljetti. Me ja Someri oltiin Helsingin kaupungin aikarahtauksessa. Se oli hyvä diili Tuulelle, kiirettä ei ollut ja bunkkeritkin maksoi rahtaaja. Tosin jossakin vaiheessa mekin kävimme yhden Välimeren reissun ja Solidarnosc’in tullessa valtaan jouduimme hakemaan kolia Rotterdamista ja Imminghamista. Muut laivat ajoivat hakurahtiliikennettä eli villiä linjaa. Finnshipping oli Ilmarin luottofirma, joka hoiteli yleensä rahtaukset. Itse olin Tuulella yhteensä viisi vuotta. Tuosta ajasta suurimman osan Tellholmilla, mutta välillä joutui uudelleen käymään Somerissa sekä Stavfjordissa että Meritassa.

Porukka Tellholmissa oli pitkäaikaista ja ehkä kolmasosa vaihtui vähän tiheämpään tahtiin. Kunnostustöitä tehtiin kovasti, sillä tuommoinen vanha romu kyllä tarvitsee sitä. Satamassahan oltiin tuhkatiheään mutta tarvittavat hommat pyrittiin suorittamaan vaikka houkutukset olivat suuria.

Matkalla ja redillä maatessa päällystön pieneen päivähuoneeseen kerääntyi välillä kaksikin jengiä pelaamaan huutopussia ja miehistön puolella saman verran. Kaljaa kului valtavia määriä. Oli sitä aikaa, että käytettiin palautuspulloja ja porukka keräsi talteen kaikki tyhjät hylsyt. Tyhjät pullot sai helposti myytyä. Välillä meni täysi kuorma-autollinen maihin ja rahaa tuli laivan vippikassaan. Siellä oli paljon rahaa ja muistan kerran kun eräs tyyppi pölli sieltä melkoisen summan, mutta kärehti ja joutui maksamaan takaisin. Noilla varoilla ostettiin laivalle mm. por...., eiku luontofilmejä, telkkareita, mankkoja, korttipakkoja ja muistanpa että kerran maksettiin porukalle joulujuhla tarjoiluineen Gdynian Panorama-hotellissa. Juhlan jälkimainingeissa eräs konemestari, joka oli ollut seitsemän vuotta raittiina, sytähti tuossa tilaisuudessa ja oli oksentanut tekohampaansa satama-altaaseen. Hän tuli luokseni aamulla ja suorastaan rukoili, että anna mulle pullo viinaa että saan tuon krapulan pois. Minä annoin hänelle pullon kolmen tähden jallua. Helsingissä vaimo-kulta tuli hakemaan miehen kotiin ja lomalta palatessaan kaveri oli täysin kunnossa.

Kaikki hyvä kuitenkin loppuu aikanaan. Vuoden 1982 syyskesällä tuli kotiin kirje varustamolta, jossa todettiin että koska varustamolla ei ole rahtia kuin pariksi kuukaudeksi, he ovat pakotetut sanomaan teidät irti. No mikäs siinä auttoi, joku harva sai jobin, mutta suurin osa joutui pois. Ajelimme vielä pari kuukautta ja lokakuun alkupuolella veimme laivan Kruunuvuoren selälle ja ankkuroimme sen sinne yösmakaamaan.

Joskus myöhemmin kun menin matkustajalaivalla ohi tuon ryppään, jossa oli useampia Tuulen laivoja, yksi pikkupoika kysyi isältään:

- Iskä mitä nuo laivat on tuolla?
- Ne on joitakin romuja, joilla ei voi enää ajaa, vastasi isä.

Oikeassahan tuo ukko oli. Minulle tuo laiva oli kuitenkin suuri helmi seilausurani kaulanauhassa.